II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 23ης Απριλίου 2003

σχετικά με τα καθεστώτα ενισχύσεων που εφαρμόστηκαν στη Γερμανία: καθεστώτα εγγυήσεων του κρατιδίου του Βραδεμβούργου του 1991 και του 1994 — Κρατική ενίσχυση C 45/98 (ex NN 45/97)

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2003) 1217]

(Το κείμενο στη γερμανική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2003/706/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 88 παράγραφος 2 εδάφιο 1,

τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α),

Αφού κάλεσε τους ενδιαφερομένους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με τα εν λόγω άρθρα,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

1. **Διαδικασία**

(1) Κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ των ετών 1991 και 1994 εφαρμόστηκε στο κρατίδιο του Βραδεμβούργου το καθεστώς εγγυήσεων «Bürgschaftsrichtlinien des Landes Brandenburg für die Wirtschaft und die freien Berufe sowie die Land- und Forstwirtschaft vom 5. September 1991», το οποίο τέθηκε σε ισχύ στις 5 Σεπτεμβρίου 1991 (στο εξής αποκαλούμενο «καθεστώς εγγυήσεων του 1991»). Το καθεστώς αυτό, κατά παράβαση του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ, δεν κοινοποιήθηκε ποτέ στην Επιτροπή.

(2) Στις 17 Μαΐου 1994 το καθεστώς εγγυήσεων του 1991 αντικαταστάθηκε από νέο καθεστώς (στο εξής αποκαλούμενο «καθεστώς εγγυήσεων του 1994»), το οποίο επίσης δεν κοινοποιήθηκε αρχικά στην Επιτροπή. Το καθεστώς αυτό ίσχυσε στην αρχική μορφή του έως τις 20 Μαρτίου 1995, ενώ μετά την ανωτέρω ημερομηνία τέθηκε σε ισχύ το καθεστώς που κοινοποιήθηκε με καθυστέρηση. Η Επιτροπή ενέκρινε, με αναδρομική ισχύ από τις 20 Μαρτίου 1995, μια σημαντικά τροποποιημένη μορφή του καθεστώτος [SG(96) D/7438] ([1]).

(3) Με επιστολή της 14ης Ιουλίου 1998 [SG(98) D/5743], η Επιτροπή γνωστοποίησε στη γερμανική κυβέρνηση την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ σχετικά με το καθεστώς ενισχύσεων του 1991, καθώς και το καθεστώς ενισχύσεων του 1994 στην αρχική μορφή του, που εφαρμόστηκε έως τις 20 Μαρτίου 1995.

(4) Αντιθέτως, η εφαρμογή των ανωτέρω καθεστώτων σχετικά με την παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία των γεωργικών προϊόντων που προβλέπονται στο παράρτημα I της συνθήκης ΕΚ δεν αποτέλεσε αντικείμενο της επίσημης διαδικασίας έρευνας.

(5) Η απόφαση της Επιτροπής σχετικά με την κίνηση της διαδικασίας δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* ([2]). Η Επιτροπή κάλεσε όλους τους ενδιαφερομένους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με το συγκεκριμένο μέτρο, δεν έλαβε ωστόσο παρατηρήσεις από άλλους ενδιαφερομένους.

(6) Η Γερμανία υπέβαλε τις παρατηρήσεις της σχετικά με το ζήτημα με επιστολές της 11ης Σεπτεμβρίου 1998, της 2ας Οκτωβρίου 1998 και της 25ης Μαΐου 1999, καθώς και στο πλαίσιο σύσκεψης στις 11 και 12 Μαΐου 1999.

(7) Στις 28 Ιανουαρίου 2003 πραγματοποιήθηκε στο Βερολίνο συνάντηση μεταξύ εκπροσώπων της Επιτροπής και της γερμανικής κυβέρνησης. Στο πλαίσιο της συνάντησης αυτής, η Επιτροπή ζήτησε ορισμένες συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων που ενισχύθηκαν μέσω των καθεστώτων εγγυήσεων του 1991 και του 1994.

(8) Με επιστολή της 20ής Μαρτίου 2003, η γερμανική κυβέρνηση υπέβαλε τις τελικές της παρατηρήσεις.

([1]) ΕΕ C 291 της 4.10.1996.

([2]) ΕΕ C 369 της 28.11.1998, σ. 4.

2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ ΤΟΥ 1991

2.1. Δικαιούχοι ενισχύσεων

(9) Το καθεστώς προέβλεπε τη χορήγηση εγγυήσεων από το κρατίδιο του Βραδεμβούργου σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για πιστώσεις χορηγούμενες υπέρ επιχειρήσεων (τόσο ΜΜΕ όσο και μεγάλων επιχειρήσεων), ελεύθερων επαγγελματιών, καθώς και διοικητικών στελεχών που αποκτούσαν συμμετοχή σε επιχειρήσεις χάρη στην εν λόγω ενίσχυση.

2.2. Επιλέξιμα σχέδια

(10) Το καθεστώς εγγυήσεων του 1991 παρείχε τη δυνατότητα χορήγησης ενισχύσεων για τα ακόλουθα σχέδια:

— αρχικές επενδύσεις («Neuinvestitionen»),

— απόκτηση κεφαλαίων κινήσεως («Beschaffung von Betriebsmitteln»),

— μεταγενέστερες χρηματοδοτήσεις επενδύσεων («Nachfinanzierung von Investitionen»),

— εξυγίανση («Konsolidierung»),

— αναδιάρθρωση («Sanierung»).

2.3. Όροι χορήγησης εγγυήσεων

(11) Σύμφωνα με το καθεστώς, προκειμένου να χορηγηθεί εγγύηση, έπρεπε ο επιδιωκόμενος σκοπός της χορήγησης να κρίνεται, υπό κανονικές συνθήκες, εύλογος σε σχέση με τους κινδύνους που αναλαμβάνονταν, η εγγύηση καθαυτή, ελλείψει άλλων εξασφαλίσεων προσφερόμενων από την ενδιαφερόμενη επιχείρηση, να αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση τραπεζικού δανείου που θα επέτρεπε την υλοποίηση του σχεδίου και, τέλος, ο δανειζόμενος να προσφέρει κάθε άλλη απαιτούμενη πρόσθετη εξασφάλιση.

(12) Ο δανειζόμενος όφειλε να καταβάλει ένα εφάπαξ ποσό ίσο με το 0,5 % του ποσού της εγγύησης για τη χορήγηση του δανείου και ένα ετήσιο τέλος 0,5 % επί του ανεξόφλητου μέρους του εγγυημένου ποσού για τη διοικητική διεκπεραίωση του δανείου.

(13) Το ποσό του εγγυημένου δανείου καθοριζόταν από το Υπουργείο Οικονομικών του κρατιδίου του Βραδεμβούργου για κάθε μεμονωμένη περίπτωση. Κατ' αρχήν, περιοριζόταν σε ένα ποσό ανάλογο της πίστωσης ή της ζημίας.

(14) Τα δάνεια που χορηγούνταν στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης επιχειρήσεων μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο εγγύησης μόνον εφόσον ο δικαιούχος υπέβαλλε σχέδιο αναδιάρθρωσης που προέβλεπε την οριστική αποκατάσταση της βιωσιμότητας της επιχείρησης.

3. ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ ΤΟΥ 1994

(15) Τα κυριότερα σημεία του εν λόγω καθεστώτος συμπίπτουν σε μεγάλο βαθμό με τα αντίστοιχα σημεία του καθεστώτος εγγυήσεων του 1991. Σε αντίθεση, ωστόσο, με το καθεστώς εγγυήσεων του 1991, το εγγυημένο ποσό δεν μπορούσε, κατ' αρχήν, να υπερβεί το 80 % του συνολικού δανείου, με την εξαίρεση ορισμένων περιπτώσεων που η εγγύηση μπορούσε να καλύψει το 90 % της πίστωσης.

4. ΛΟΓΟΙ ΚΙΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΗΜΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

(16) Όσον αφορά την εφαρμογή των καθεστώτων υπέρ σχεδίων αρχικών επενδύσεων, η Επιτροπή εξέφρασε σημαντικές επιφυλάξεις ως προς το συμβιβάσιμο των καθεστώτων με την κοινή αγορά για τους ακόλουθους λόγους:

α) Τα εν λόγω καθεστώτα δεν προσδιόριζαν την έκταση αυτής της έννοιας σε σχέση με τον κοινοτικό καθορισμό των αρχικών επενδύσεων του σημείου 5 του παραρτήματος της ανακοίνωσης της Επιτροπής του 1979 σχετικά με τα καθεστώτα ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα [3] (στο εξής «ανακοίνωση του 1979») ούτε το επιλέξιμο κόστος. Συνεπώς, τα εν λόγω καθεστώτα πρέπει να θεωρηθούν ως μη διαφανή κατά την έννοια της ανακοίνωσης του 1979 και δεν δύναται να αποκλειστεί το ενδεχόμενο ότι το σκέλος αυτό των καθεστώτων περιελάμβανε ενισχύσεις που δεν συνδέονταν με σχέδια αρχικής επένδυσης κατά την έννοια του προαναφερθέντος ορισμού (για παράδειγμα, επενδύσεις αντικατάστασης) που πρέπει να θεωρηθούν ως ενισχύσεις λειτουργίας.

β) Σε περίπτωση που οι εν λόγω ενισχύσεις πρέπει να θεωρηθούν ως περιφερειακές ενισχύσεις, τα εν λόγω καθεστώτα δεν προέβλεπαν την εφαρμογή ανώτατου ορίου σε περίπτωση σώρευσης του καθεστώτος με άλλες ενισχύσεις. Κατ' αυτόν τον τρόπο δεν μπορούσε να ελεγχθεί η τήρηση των ανώτατων ορίων σώρευσης που ίσχυαν στην περιφέρεια του Βραδεμβούργου.

γ) Οι χορηγηθείσες στο πλαίσιο των ανωτέρω καθεστώτων εγγυήσεις μπορούσαν, σε ορισμένες περιπτώσεις, να καλύπτουν είτε το σύνολο του δανείου (καθεστώς εγγυήσεων του 1991) είτε έως και το 90 % του δανείου (καθεστώς ενισχύσεων του 1994). Ωστόσο, βάσει πάγιας πρακτικής της Επιτροπής, για να διασφαλισθεί η οικονομική βιωσιμότητα του εκάστοτε σχεδίου, η συνεισφορά του αποδέκτη χωρίς τη συνδρομή κρατικής ενίσχυσης πρέπει να καλύπτει επαρκές τμήμα, που ανέρχεται κατά κανόνα κατ' ελάχιστο στο 20 % του δανείου.

δ) Τα εν λόγω καθεστώτα δεν απέκλειαν από το πεδίο εφαρμογής τους ορισμένους ευαίσθητους τομείς για τους οποίους ισχύουν ειδικοί κανόνες σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις.

(17) Όσον αφορά την εφαρμογή των καθεστώτων υπέρ σχεδίων απόκτησης κεφαλαίων κινήσεως, οι επιφυλάξεις της Επιτροπής οφείλονταν στο γεγονός ότι η χορήγηση εγγυήσεων για την απόκτηση κεφαλαίων κινήσεως πρέπει να θεωρηθεί ως ενίσχυση λειτουργίας. Όμως, σε αντίθεση με την πάγια πρακτική της Επιτροπής [4] σχετικά με τις ενισχύσεις λειτουργίας, οι οποίες επιτρέπονται υπό ορισμένες προϋποθέσεις στις ενισχυόμενες περιφέρειες με σημαντικά διαρθρωτικά μειονεκτήματα βάσει του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχείο α), τα εν λόγω καθεστώτα ούτε ήταν περιορισμένα χρονικά ούτε ακολουθούσαν φθίνουσα πορεία.

---

[3] ΕΕ C 31 της 3.2.1979, σ. 9.

[4] Βλέπε το σημείο 6 της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με τη μέθοδο εφαρμογής του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) στις περιφερειακές ενισχύσεις (ΕΕ C 212 της 12.8.1988, σ. 2).

(18) Όσον αφορά την εφαρμογή των καθεστώτων υπέρ σχεδίων μεταγενέστερης χρηματοδότησης επενδύσεων, τα εν λόγω καθεστώτα δεν προσδιορίζουν σε ποιες περιπτώσεις είναι δυνατή η χορήγηση εγγύησης υπέρ χρηματοδότησης που ακολουθεί την πραγματοποίηση επένδυσης. Όμως, βάσει της πάγιας πρακτικής της Επιτροπής, η χορήγηση ενισχύσεων υπέρ επενδυτικών σχεδίων που έχουν ήδη υλοποιηθεί κατά την αίτηση για τη χορήγηση ενίσχυσης δεν μπορεί να θεωρηθεί συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που οι ενισχύσεις αυτές δεν είναι απαραίτητες για την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου. Οι ενισχύσεις αυτές αποτελούν συνεπώς ενισχύσεις λειτουργίας που μπορούν να θεωρηθούν συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά μόνο βάσει των προαναφερόμενων κριτηρίων (βλέπε σχέδια απόκτησης κεφαλαίων κινήσεως).

(19) Όσον αφορά την εφαρμογή των καθεστώτων υπέρ σχεδίων εξυγίανσης και αναδιάρθρωσης προβληματικών επιχειρήσεων, η χορήγηση ενισχύσεων υπόκειται στις κατωτέρω ειδικές προϋποθέσεις ([5]):

α) σε περίπτωση πλεονάζουσας διαρθρωτικής ικανότητας στον εκάστοτε τομέα, την υποβολή σχεδίου μείωσης της παραγωγικής ικανότητας ανάλογης προς το ποσό της χορηγούμενης ενίσχυσης, και τούτο σε περίπτωση εγγύησης προς μεγάλες επιχειρήσεις και ΜΜΕ που κατέχουν δεσπόζουσα θέση στη σχετική αγορά·

β) ότι ο αποδέκτης πρέπει να αναλάβει επαρκές τμήμα του κόστους της αναδιάρθρωσης·

γ) την αρχή ότι μία ενίσχυση αναδιάρθρωσης πρέπει να χορηγείται μόνο άπαξ, εκτός από περιπτώσεις κατά τις οποίες η ανάγκη εκ νέου χρηματοδότησης δεν μπορούσε να προβλεφθεί από την επιχείρηση και δεν προκλήθηκε από δική της υπαιτιότητα·

δ) ότι η ενίσχυση πρέπει να περιορίζεται στο ελάχιστο απαραίτητο για την υλοποίηση του σχεδίου αναδιάρθρωσης·

ε) την υποβολή σχεδίου αναδιάρθρωσης το οποίο να καταδεικνύει ότι κατά το πέρας της αναδιάρθρωσης η ενισχυθείσα επιχείρηση θα έχει καταστεί οικονομικά βιώσιμη και θα συμβάλλει πραγματικά στην ανάπτυξη της περιφέρειας χωρίς να χρειάζεται συνεχώς ενίσχυση·

στ) την εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής τους των ευαίσθητων τομέων για τους οποίους υπάρχουν ειδικοί κανόνες σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις, καθώς και τη μεμονωμένη κοινοποίηση της χορήγησης εγγύησης υπέρ μεγάλων επιχειρήσεων.

5. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

(20) Κατά το κρίσιμο για την παρούσα διαδικασία διάστημα, το κρατίδιο του Βραδεμβούργου χορήγησε εγγυήσεις σε συνολικά 68 διαφορετικές περιπτώσεις, εκ των οποίων οι έξι αφορούσαν την παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία των γεωργικών προϊόντων που προβλέπονται στο παράρτημα I της συνθήκης ΕΚ. Οι έξι αυτές περιπτώσεις δεν αποτελούν αντικείμενο της παρούσας απόφασης. Σε εταιρείες που δραστηριοποιούνταν σε άλλους ευαίσθητους τομείς δεν χορηγήθηκε οποιαδήποτε εγγύηση.

(21) Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της Γερμανίας, οι εγγυήσεις χορηγήθηκαν ανεξαίρετα υπέρ επενδύσεων που ενέπιπταν στον κοινοτικό ορισμό των αρχικών επενδύσεων του σημείου 5 του παραρτήματος της ανακοίνωσης του 1979 και, συνεπώς, έπρεπε να εφαρμοστούν οι διατάξεις για τις περιφερειακές ενισχύσεις.

(22) Οι χορηγηθείσες ενισχύσεις λειτουργίας εναρμονίζονταν, κατά την άποψη της Γερμανίας, με την κοινοτική νομοθεσία, δεδομένου ότι όλες οι σχετικές παρασχεθείσες εγγυήσεις ήταν περιορισμένες στο χρόνο και ακολουθούσαν φθίνουσα πορεία (ετήσια μείωση 20 %).

(23) Αντικείμενο έρευνας αποτέλεσαν, μεταξύ άλλων, και περιπτώσεις στις οποίες το στοιχείο ενίσχυσης της παρασχεθείσας εγγύησης ενέπιπτε στον κανόνα «de minimis». Σε ό,τι αφορά τις περιπτώσεις χορήγησης ενισχύσεων σε οικονομικά υγιείς επιχειρήσεις, η Γερμανία υποστηρίζει ότι, κατά το χρόνο της χορήγησης των ενισχύσεων, τα κριτήρια του κανόνα «de minimis» πληρούνταν. Εξάλλου, κατά τους ισχυρισμούς της Γερμανίας, οι χορηγηθείσες βάσει των καθεστώτων του 1991 και του 1994 εγγυήσεις, με δεδηλωμένο στοιχείο ενίσχυσης της τάξης του 0,5 %, υπολείπονταν του ορίου «de minimis».

(24) Η Γερμανία ομολογεί ότι παρασχέθηκαν εγγυήσεις υπέρ σχεδίων εξυγίανσης και αναδιάρθρωσης προβληματικών επιχειρήσεων σε τρεις συνολικά περιπτώσεις και ότι καμία από τις αποδέκτριες επιχειρήσεις δεν δραστηριοποιείται πλέον ενεργά στην αγορά.

(25) Η Γερμανία ομολογεί, επίσης, ότι παρασχέθηκαν εγγυήσεις που κάλυπταν έως και το 90 % του δανείου, ισχυρίζεται, ωστόσο, ότι η κάλυψη με εγγύηση του δανείου έως το εν λόγω ύψος συμβάδιζε με το 23ο ομοσπονδιακό σχέδιο-πλαίσιο για τη βελτίωση των περιφερειακών οικονομικών δομών ([6]).

(26) Όσον αφορά τις νομικές πτυχές της υπόθεσης, η Γερμανία υποστηρίζει ότι το καθεστώς εγγυήσεων του 1991, το οποίο ίσχυσε από τις 5 Σεπτεμβρίου 1991 έως τις 16 Μαΐου 1994, δεν μπορεί να κριθεί βάσει των κατευθυντήριων γραμμών για τις ενισχύσεις διάσωσης και αναδιάρθρωσης προβληματικών επιχειρήσεων ([7]), οι οποίες τέθηκαν σε ισχύ στις 23 Δεκεμβρίου 1994. Εξάλλου, το εν λόγω καθεστώς ενισχύσεων είναι παρόμοιο με πληθώρα άλλων καθεστώτων ενισχύσεων που εγκρίθηκαν από την Επιτροπή μεταξύ των ετών 1988 και 1992. Σύμφωνα με τη Γερμανία, η Επιτροπή μετέβαλε την πολιτική της έναντι των κρατικών εγγυήσεων μόλις στα μέσα του 1994, λαμβάνοντας μία σειρά ανάλογων μέτρων. Συνεπώς, το καθεστώς εγγυήσεων του 1991 πρέπει, κατά τη Γερμανία, να κριθεί στην ίδια νομική βάση με τα υπόλοιπα καθεστώτα ενισχύσεων που εφαρμόζονταν κατά την ίδια περίοδο σε άλλα ομόσπονδα κρατίδια.

([5]) Βλέπε, παραδείγματος χάριν, την όγδοη έκθεση της Επιτροπής επί της πολιτικής ανταγωνισμού του 1979, σημεία 227-229, Βρυξέλλες, Λουξεμβούργο 1979.

([6]) Σε ισχύ από την 1.1.1994 έως τις 17.3.1995.

([7]) ΕΕ C 368 της 23.12.1994, σ. 12.

6. **ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ**

6.1. **Αντικείμενο της ενίσχυσης**

(27) Με επιστολή της 5ης Απριλίου 1989 σχετικά με τις κρατικές εγγυήσεις ([8]) και συμπληρωματική επιστολή της 12ης Οκτωβρίου 1989 ([9]) η Επιτροπή γνωστοποίησε στα κράτη μέλη ότι, κατά την άποψή της, όλες οι κρατικές εγγυήσεις εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ (τότε άρθρο 92 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ) και ότι πρέπει συνεπώς, σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ (τότε άρθρο 93 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ), να κοινοποιούνται στην Επιτροπή. Κατά συνέπεια, το αργότερο από τις 5 Απριλίου 1989 και έκτοτε τα κράτη μέλη δεν δύνανται να επικαλούνται άγνοια σχετικά με την υποχρέωσή τους να κοινοποιούν στην Επιτροπή όλες τις χορηγούμενες υπό μορφή εγγύησης ενισχύσεις.

(28) Η Επιτροπή, προκειμένου να ενημερώσει αναλυτικά τα κράτη μέλη σχετικά με τις αρχές επί των οποίων βασίζει την ερμηνεία της για τα άρθρα 87 και 88 και την εφαρμογή τους όσον αφορά τις κρατικές εγγυήσεις, δημοσίευσε την ανακοίνωσή της σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις με τη μορφή εγγυήσεων ([10]) (στο εξής «ανακοίνωση του 2000»). Με τον τρόπο αυτό, η Επιτροπή, στην προσπάθειά της για μεγαλύτερη διαφάνεια, διευκρίνισε περαιτέρω την προσέγγισή της στο ζήτημα, προάγοντας την ασφάλεια δικαίου και εξασφαλίζοντας την ίση μεταχείριση. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή διευκρίνισε, μεταξύ άλλων, ότι, προκειμένου ένα καθεστώς εγγυήσεων να μην θεωρηθεί ως ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ, πρέπει απαραιτήτως να πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) το καθεστώς δεν επιτρέπει τη χορήγηση εγγυήσεων σε δανειζόμενους οι οποίοι αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσχέρειες·

β) οι δανειζόμενοι θα ήταν κατ' αρχήν σε θέση να λάβουν δάνειο από τις κεφαλαιαγορές χωρίς οποιαδήποτε παρέμβαση του κράτους·

γ) οι εγγυήσεις συνδέονται με συγκεκριμένη οικονομική πράξη, αφορούν καθορισμένο μέγιστο ποσό, δεν καλύπτουν ποσοστό υψηλότερο του 80 % του οφειλόμενου δανείου ή άλλης οικονομικής υποχρέωσης και δεν είναι ανοικτού τύπου·

δ) οι όροι του καθεστώτος στηρίζονται σε ρεαλιστική εκτίμηση του κινδύνου, έτσι ώστε τα ασφάλιστρα που καταβάλλουν οι δικαιούχοι να επιτρέπουν, κατά πάσα πιθανότητα, την αυτοχρηματοδότησή του·

ε) το καθεστώς καθορίζει τους όρους με τους οποίους παρέχονται οι μελλοντικές εγγυήσεις και προβλέπει την επανεξέταση της συνολικής χρηματοδότησης του καθεστώτος τουλάχιστον μία φορά το χρόνο·

στ) τα ασφάλιστρα καλύπτουν τόσο τους συνήθεις κινδύνους που συνδέονται με την παροχή της εγγύησης όσο και τις διοικητικές δαπάνες του καθεστώτος, καθώς και μία κανονική απόδοση του κεφαλαίου στις περιπτώσεις που το κράτος παρέχει το αρχικό κεφάλαιο για την έναρξη λειτουργίας του καθεστώτος.

Δεδομένου ότι τα καθεστώτα εγγυήσεων του 1991 και του 1994 αφενός δεν απέκλειαν την παροχή εγγυήσεων υπέρ δανειοληπτών που αντιμετώπιζαν οικονομικές δυσκολίες και δεν είχαν τη δυνατότητα, χωρίς την ύπαρξη της κρατικής εγγύησης, να δανειοδοτηθούν με όρους αγοράς και αφετέρου παρείχαν εγγυήσεις χωρίς προηγούμενη αξιολόγηση του αναλαμβανόμενου κινδύνου ή ανάληψη από κάποια τράπεζα του κινδύνου αποπληρωμής τουλάχιστον του 20 % του δανείου, οι προαναφερόμενες προϋποθέσεις δεν πληρούνται.

(29) Σύμφωνα με την ανακοίνωση του 2000 της Επιτροπής, το ισοδύναμο επιχορήγησης στην περίπτωση εγγύησης δανείου μπορεί να υπολογιστεί για δεδομένο έτος είτε:

α) με τον ίδιο τρόπο που υπολογίζεται το ισοδύναμο επιχορήγησης ενός δανείου επιδοτούμενου επιτοκίου, όπου η επιδότηση επιτοκίου αντιπροσωπεύει τη διαφορά μεταξύ του επιτοκίου της αγοράς και του επιτοκίου που εφαρμόσθηκε χάρη στην κρατική εγγύηση, αφού αφαιρεθούν τα καταβληθέντα ασφάλιστρα, ή

β) ως διαφορά μεταξύ α) του οφειλόμενου ποσού για το οποίο παρέχεται εγγύηση, πολλαπλασιαζόμενου επί το συντελεστή κινδύνου (πιθανότητα μη αποπληρωμής) και β) όλων των καταβληθέντων ασφαλίστρων, δηλαδή (ποσό καλυπτόμενο από την εγγύηση x κίνδυνος) — ασφάλιστρα, ή

(γ) με οποιαδήποτε άλλη αντικειμενικά αιτιολογημένη και γενικά αποδεκτή μέθοδο.

(30) Όπως ορίζεται στην ανακοίνωση του 2000, στα καθεστώτα εγγυήσεων θα πρέπει κατ' αρχήν να εφαρμόζεται η δεύτερη από τις προαναφερθείσες μεθόδους υπολογισμού.

(31) Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή διερεύνησε το κατά πόσο τα καθεστώτα εγγυήσεων συνιστούν καθεστώτα «de minimis», δηλαδή μέτρα τα οποία δεν επιτρέπουν τη χορήγηση ενισχύσεων που υπερβαίνουν τα όρια «de minimis» που θέτει ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 69/2001 της Επιτροπής, της 12ης Ιανουαρίου 2001, για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ([11]), και που συνεπώς δεν πληρούν όλες τις προϋποθέσεις του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ.

(32) Δεδομένου ότι ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 69/2001 τέθηκε σε ισχύ μόλις στις 2 Φεβρουαρίου 2001 —ενώ τα καθεστώτα εγγυήσεων εφαρμόστηκαν κατά το διάστημα από τις 5 Σεπτεμβρίου 1991 έως τις 16 Μαΐου 1994 και από τις 17 Μαΐου 1994 έως τις 20 Μαρτίου 1995, αντίστοιχα— πρέπει να εξεταστεί εάν θα εφαρμοσθεί αναδρομικά ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 69/2001 για τις «de minimis» ενισχύσεις που χορηγήθηκαν πριν αυτός τεθεί σε ισχύ ή εάν θα πρέπει να εφαρμοσθεί το καθεστώς «de minimis» του κοινοτικού πλαισίου για τις ΜΜΕ του 1992 ([12]) και η ανακοίνωση της Επιτροπής του 1996 σχετικά με τις «de minimis» ενισχύσεις ([13]).

([8]) SG(89) D/4328 της 5.4.1989.
([9]) SG(89) D/12772 της 12.10.1989.
([10]) ΕΕ C 71 της 11.3.2000, σ. 14.
([11]) ΕΕ L 10 της 13.1.2001, σ. 30.
([12]) ΕΕ C 213 της 19.8.1992, σ. 2.
([13]) ΕΕ C 68 της 6.3.1996, σ. 9.

(33) Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 69/2001 δεν ορίζει εάν τυγχάνει εφαρμογής για ενισχύσεις που χορηγήθηκαν πριν αυτός τεθεί σε ισχύ. Η λεκτική διατύπωση του κανονισμού δεν αποκλείει την εφαρμογή του σε προγενέστερες περιπτώσεις, οι οποίες υπόκεινται στον ελεγκτικό μηχανισμό του άρθρου 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001. Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 69/2001 πρέπει να εφαρμοστεί και στις «de minimis» ενισχύσεις που χορηγήθηκαν πριν αυτός τεθεί σε ισχύ, λόγω της έλλειψης κάποιας αντίθετης ρητής πρόβλεψης. Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 69/2001, στο βαθμό που απαλλάσσει μια συγκεκριμένη κατηγορία ενισχύσεων από την υποχρέωση κοινοποίησης, συνιστά μια διαδικαστική ρύθμιση και θα πρέπει, συνεπώς, να εφαρμόζεται ανυπερθέτως στις τρέχουσες διαδικασίες, ενώ, επιπλέον, η άμεση εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001 συνάδει με τους στόχους του, που είναι η απλούστευση των διαδικασιών και η αποκέντρωση. Συνεπώς, η Επιτροπή θα στηριχθεί στις διατάξεις που ίσχυαν κατά το χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης μόνο για τις ενισχύσεις που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001 και, κατά συνέπεια, δεν μπορούν να απαλλαγούν με την εφαρμογή αυτού. Δεδομένου ότι ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 69/2001 είναι κατά βάση ελαστικότερος από τα προγενέστερα αυτού καθεστώτα «de minimis» και ότι τα καθεστώτα αυτά εφαρμόζονται σε κάθε περίπτωση που ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 69/2001 δεν απαλλάσσει από τις υποχρεώσεις κοινοποίησης, θα πρέπει να δοθεί η ανάλογη βαρύτητα στις γενικές αρχές της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφάλειας δικαίου. Από οικονομικής άποψης, η Επιτροπή φρονεί πως ένα χρηματοδοτικό μέτρο το οποίο, σύμφωνα με τον ισχύοντα κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 69/2001, δεν συνιστά σήμερα, σε ένα περιβάλλον ενιαίας αγοράς, «ενίσχυση» κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ, δεν θα μπορούσε να συνιστά «ενίσχυση» στο παρελθόν και σε μια λιγότερο ενοποιημένη αγορά. Η Επιτροπή, συνεπώς, για την περαιτέρω εξέταση των καθεστώτων εγγυήσεων του 1991 και του 1994 θα στηριχθεί στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 69/2001, γεγονός που δεν αποκλείει την περίπτωση εφαρμογής των κανόνων που ίσχυαν κατά το χρόνο υλοποίησης των μέτρων, εφόσον τα εν λόγω μέτρα δεν απαλλάσσονται βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001.

(34) Συνεπώς, η κίνηση της διαδικασίας αφορά τόσο τα καθεστώτα εγγυήσεων όσο και τις περιπτώσεις εφαρμογής τους που δεν εμπίπτουν στο τομεακό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001 ή άλλων καθεστώτων «de minimis», καθώς και τις περιπτώσεις που εμπίπτουν μεν στο τομεακό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001 ή άλλων σχετικών καθεστώτων «de minimis», πλην όμως παρατηρείται σε αυτές υπέρβαση του καθορισθέντος ανώτατου ορίου «de minimis».

(35) Η Επιτροπή φρονεί ότι το στοιχείο ενίσχυσης που εμπεριέχεται στις εγγυήσεις εξαρτάται από τον αναλαμβανόμενο πιστωτικό κίνδυνο και, συνεπώς, από το σύνολο των δεδομένων που αφορούν την εγγύηση και το δάνειο. Δεν μπορεί να θεωρηθεί ως δεδομένο ότι η καταβολή του τέλους διοικητικής διεκπεραίωσης, ύψους 0,5 %, και της εφάπαξ πληρωμής του 0,5 % του ποσού της εγγύησης, που επέβαλαν τα καθεστώτα ενισχύσεων του κρατιδίου του Βραδεμβούργου, κάλυπταν σε κάθε περίπτωση τα ασφάλιστρα που θα οφείλονταν βάσει πραγματικών όρων αγοράς για την εγγύηση. Η Γερμανία απέτυχε να αποδείξει ότι τα εν λόγω τέλη κάλυπταν σε επαρκή βαθμό το σημαντικό κίνδυνο μη αποπληρωμής των δανείων που εμπεριείχαν οι εγγυήσεις. Εξάλλου, η Γερμανία παραδέχεται ότι ένα σημαντικό μέρος των επιχειρήσεων που ενισχύθηκαν από τα καθεστώτα έχει ενδιαμέσως πτωχεύσει.

(36) Η Επιτροπή διαφωνεί με την άποψη της Γερμανίας ότι το στοιχείο ενίσχυσης των εγγυήσεων ανέρχεται κατά βάση στο 0,5 %. Η Γερμανία απέτυχε να αποδείξει ότι το εν λόγω ποσοστό προέκυψε βάσει υπολογισμών με τη χρήση κάποιας από τις προαναφερθείσες μεθόδους υπολογισμού του στοιχείου ενίσχυσης που εμπεριέχουν τα καθεστώτα εγγυήσεων. Στην πραγματικότητα, στην περίπτωση κατά την οποία κατά το χρόνο χορήγησης του δανείου υπάρχουν σοβαρές υπόνοιες ότι ο οφειλέτης δεν θα είναι σε θέση να εκπληρώσει την υποχρέωσή του, η αξία της ενίσχυσης μπορεί να φθάσει έως και το ποσό που καλύπτει η εγγύηση.

(37) Έτσι, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το στοιχείο ενίσχυσης των εγγυήσεων που παρέχονταν βάσει των δύο καθεστώτων του κρατιδίου του Βραδεμβούργου μπορούσε να εξέλθει του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001 και, συνεπώς, υπήρχε η δυνατότητα χορήγησης εγγυήσεων που θα ενίσχυαν τη θέση των αποδεκτριών επιχειρήσεων έναντι των ανταγωνιστριών τους, με τρόπο που να δημιουργεί ή τουλάχιστον να απειλεί με στρεβλώσεις τον ανταγωνισμό.

6.2. **Νομιμότητα της ενίσχυσης**

(38) Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι το 1991, οπότε τέθηκε σε ισχύ το καθεστώς εγγυήσεων του 1991, δεν υφίστατο κάποια ειδική ρύθμιση σχετικά με τις «de minimis» ενισχύσεις. Κατά συνέπεια, το καθεστώς εγγυήσεων του 1991 δεν απαλλασσόταν από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ. Η Επιτροπή εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι οι γερμανικές αρχές χορήγησαν τις ενισχύσεις κατά παράβαση του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ.

6.3. **Συμβιβάσιμο της ενίσχυσης με την κοινή αγορά, στο μέτρο που δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001 ή στο πεδίο εφαρμογής άλλων σχετικών καθεστώτων «de minimis»**

6.3.1. *Συμβιβάσιμο με τις διατάξεις για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα*

(39) Οι βάσεις της νομοθεσίας σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα τέθηκαν με την ανακοίνωση του 1979. Στη συνέχεια, οι εν λόγω διατάξεις συμπληρώθηκαν με την ανακοίνωση του 1988, η οποία θέσπισε συγκεκριμένους κανόνες σχετικά με τα κριτήρια οριοθέτησης των ενισχυόμενων περιφερειών και των ενισχύσεων λειτουργίας. Το 1998 η Επιτροπή εξέδωσε τις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές

ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα [14] (στο εξής «κατευθυντήριες γραμμές κρατικών ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα»), με τις οποίες κωδικοποίησε το σύνολο των ισχυόντων τότε κανόνων σχετικά με τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα. Σύμφωνα με το σημείο 6 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών, αυτές τυγχάνουν εφαρμογής για την αξιολόγηση του συμβιβάσιμου με την κοινή αγορά των ενισχύσεων που κοινοποιήθηκαν ή χορηγήθηκαν μετά την ανακοίνωση των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών. Αντίθετα, οι ενισχύσεις που κοινοποιήθηκαν ή χορηγήθηκαν πριν από την ανακοίνωση των κατευθυντήριων γραμμών θα αξιολογηθούν βάσει των κριτηρίων που ίσχυαν την εποχή της κοινοποίησης ή χορήγησής τους [15]. Ενόψει του χρόνου ισχύος των καθεστώτων εγγυήσεων, στην προκειμένη περίπτωση τυγχάνει εφαρμογής η ανακοίνωση του 1979, όπως τροποποιήθηκε από την ανακοίνωση του 1998. Εξάλλου, ενδεχόμενη εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών κρατικών ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα δεν θα κατέληγε σε ευνοϊκότερα για τη Γερμανία αποτελέσματα. Όσον αφορά τις ενισχύσεις προς ΜΜΕ που δεν συνιστούν ενισχύσεις λειτουργίας, η Επιτροπή εφαρμόζει κατ' αρχήν τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 70/2001, όπως ισχύει.

(40) Σύμφωνα με το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) της συνθήκης ΕΚ, η Επιτροπή δύναται να χαρακτηρίσει ορισμένη περιφερειακή ενίσχυση ως συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά σε δύο περιπτώσεις. Τα διερευνούμενα καθεστώτα εγγυήσεων εφαρμόστηκαν στο κρατίδιο του Βραδεμβούργου σε εποχή κατά την οποία αυτό αποτελούσε ενισχυόμενη περιφέρεια κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της συνθήκης ΕΚ [16].

(41) Όσον αφορά τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα, η Επιτροπή διακρίνει μεταξύ ενισχύσεων υπέρ αρχικών επενδύσεων («Erstinvestitionen») και ενισχύσεων λειτουργίας («Betriebsbeihilfen»).

(42) Τα καθεστώτα εγγυήσεων εφαρμόστηκαν τόσο υπέρ αρχικών επενδύσεων όσο και υπέρ επενδύσεων αντικατάστασης. Οι επενδύσεις αντικατάστασης, ωστόσο, δεν εμπίπτουν στην έννοια των αρχικών επενδύσεων της ανακοίνωσης του 1979 και πρέπει, συνεπώς, να θεωρηθούν ως ενισχύσεις λειτουργίας. Περαιτέρω, τα καθεστώτα επέτρεπαν την ενίσχυση σχεδίων απόκτησης κεφαλαίων κίνησης και μεταγενέστερης χρηματοδότησης επενδύσεων. Όμως, βάσει της πάγιας πρακτικής της Επιτροπής, οι ενισχύσεις για τη μεταγενέστερη χρηματοδότηση επενδύσεων πρέπει να αντιμετωπίζονται ως ενισχύσεις υπέρ επενδύσεων που έχουν ήδη υλοποιηθεί κατά την αίτηση για τη χορήγηση ενίσχυσης και, συνεπώς, πρέπει να θεωρούνται ως ενισχύσεις λειτουργίας. Το ίδιο ισχύει και για τις ενισχύσεις για την απόκτηση κεφαλαίων κίνησης.

6.3.1.1. Ενισχύσεις υπέρ αρχικών επενδύσεων

(43) Η ανακοίνωση του 1979 ορίζει ως ενισχύσεις υπέρ αρχικών επενδύσεων τις ενισχύσεις για τη χρηματοδότηση επενδύσεων παγίου κεφαλαίου κατά την ίδρυση μιας νέας επιχείρησης, την επέκταση υφιστάμενης επιχείρησης ή την εκκίνηση δραστηριότητας συνεπαγόμενης ουσιώδους αλλαγής του προϊόντος ή της διαδικασίας παραγωγής μιας υφιστάμενης επιχείρησης (μέσω εξορθολογισμού, αναδιάρθρωσης ή εκσυγχρονισμού).

(44) Όσον αφορά τις ενισχύσεις υπέρ επενδυτικών σχεδίων, η Επιτροπή γνωστοποίησε στη Γερμανία το 1991 [17] την αύξηση των περιφερειακών ανώτατων ορίων που έθετε το σχέδιο-πλαίσιο για τις ενισχύσεις περιφερειακής ανάπτυξης για τα νέα ομόσπονδα κρατίδια. Σύμφωνα με αυτό, τα σχέδια αρχικών επενδύσεων μπορούσαν να ενισχυθούν με ακαθάριστο στοιχείο ενίσχυσης ύψους έως 23 %, τα σχέδια επεκτάσεων με ακαθάριστο στοιχείο ενίσχυσης ύψους έως 20 %, ενώ τα σχέδια εξορθολογισμού και αναδιάρθρωσης μπορούσαν να ενισχυθούν με ακαθάριστο στοιχείο ενίσχυσης ύψους έως 15 %. Σε περίπτωση σωρευτικής ενίσχυσης ορισμένης επιχείρησης και από άλλους δημόσιους πόρους, η ενίσχυση ήταν δυνατόν να ανέλθει έως το 35 % (ακαθάριστα). Το 1994 η Επιτροπή επιβεβαίωσε τη θέση της και επέτρεψε τη χορήγηση ενισχύσεων ακαθάριστης έντασης ενίσχυσης ύψους 35 % για τις μεγάλες επιχειρήσεις και 50 % για τις ΜΜΕ [18].

(45) Κατά το επίδικο χρονικό διάστημα και με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων σχετικά με τις ενισχύσεις υπέρ επενδυτικών σχεδίων προς επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους ευαίσθητους τομείς, τα καθεστώτα ενισχύσεων υπέρ αρχικών επενδύσεων στο κρατίδιο του Βραδεμβούργου, το οποίο αποτελούσε ενισχυόμενη περιφέρεια, θεωρούνταν συμβιβάσιμα με την κοινή αγορά υπό την προϋπόθεση ότι, ακόμη και σε περίπτωση συνδυασμού τους με άλλα μέτρα περιφερειακών ενισχύσεων, απέκλειαν την υπέρβαση των καθορισμένων ανώτατων ορίων ενίσχυσης. Αυτό ίσχυε και για τις ενισχύσεις υπέρ αρχικών επενδύσεων προς προβληματικές επιχειρήσεις. Έως το 1999, σύμφωνα με την πάγια πρακτική της Επιτροπής, οι ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα υπέρ αρχικών επενδύσεων που χορηγούνταν στη βάση καθεστώτων περιφερειακών ενισχύσεων θεωρούνταν επιτρεπτές ακόμη και προς προβληματικές επιχειρήσεις, χωρίς να απαιτείται η μεμονωμένη κοινοποίησή τους [19].

6.3.1.2. Ενισχύσεις λειτουργίας

(46) Οι εγγυήσεις που παρέχονται υπέρ υγιών επιχειρήσεων για λόγους πλην της εξασφάλισης για τη χρηματοδότηση αρχικών επενδύσεων μπορούν να θεωρηθούν ως ενισχύσεις λειτουργίας. Σε αναγνώριση των σημαντικών δυσκολιών που αντιμετωπίζουν ορισμένες μειονεκτούσες οικονομικά περιφέρειες, είναι δυνατόν, με την επίκληση του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της συνθήκης ΕΚ, να επιτρέπεται, κατά παρέκκλιση, η χορήγηση ορισμένων ενισχύσεων λειτουργίας σε τέτοιες περιφέρειες, εφόσον η ενίσχυση συμβάλλει στην ανάπτυξη της περιφέρειας. Εξάλλου, ολόκληρη η οικονομία του κρατιδίου του Βραδεμβούργου, το οποίο αποτελούσε ενισχυόμενη περιφέρεια κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της συνθήκης ΕΚ, αντιμετώπιζε σημαντικά προβλήματα κατά το διάστημα που ίσχυσαν τα εν λόγω καθεστώτα εγγυήσεων, λόγω της κρίσης που αντιμετώπιζαν οι κεφαλαιαγορές κατά το ίδιο χρονικό διάστημα. Συνεπώς, οι χορηγηθείσες κατά την περίοδο 1991-1994 ενισχύσεις λειτουργίας προώθησαν την ανάπτυξη και άμβλυναν τα υπάρχοντα μειονεκτήματα της περιοχής. Περαιτέρω, η Επιτροπή διαπιστώνει πως η

[14] ΕΕ C 74 της 10.3.1998, σ. 9.
[15] ΕΕ C 119 της 22.5.2002, σ. 22.
[16] Για το διάστημα 1991-1994 βλέπε N 153/91, ενώ για το διάστημα 1994-1996 βλέπε N 464/93.
[17] N 153/91 — SG(91) D/6968 της 11.4.1991.
[18] SG(94) D/1551 της 4.2.1994, N 464/93/τμήμα νέα κρατίδια — σε συνδυασμό με N 531/95, ΕΕ C 291 της 4.10.1996, σ. 4.
[19] Με την υιοθέτηση των κατευθυντήριων γραμμών του 1999 και τη λήψη σχετικών πρόσφορων μέτρων σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ, η Επιτροπή μετέβαλε την ακολουθούμενη πολιτική της και επέβαλε την υποχρέωση μεμονωμένης κοινοποίησης των ενισχύσεων για αρχικές επενδύσεις προς μεγάλες προβληματικές επιχειρήσεις.

Γερμανία επιβεβαιώνει ότι η παρούσα διαδικασία δεν εμπλέκει καμία επιχείρηση που να δραστηριοποιείται σε ευαίσθητο τομέα (βιομηχανία άνθρακα και χάλυβα, ναυπηγεία, τεχνητές ίνες, κλωστοϋφαντουργία). Επομένως, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τα καθεστώτα εγγυήσεων, στο μέτρο που προέβλεπαν τη χορήγηση ενισχύσεων λειτουργίας προς υγιείς επιχειρήσεις, είναι συμβιβάσιμα με την κοινή αγορά.

6.3.2. *Συμβιβάσιμο με τις διατάξεις για τις ενισχύσεις αναδιάρθρωσης*

(47) Οι ενισχύσεις προς προβληματικές επιχειρήσεις που δεν συνιστούν ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα υπέρ αρχικών επενδύσεων, πρέπει να αντιμετωπίζονται ως ενισχύσεις αναδιάρθρωσης. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν εισέρχεται στη διερεύνηση του συμβιβάσιμου ή μη των εγγυήσεων με τη νομοθεσία για τις ενισχύσεις αναδιάρθρωσης, δεδομένου ότι οι τρεις προβληματικές επιχειρήσεις που έλαβαν ενισχύσεις στη βάση των καθεστώτων εγγυήσεων δεν δραστηριοποιούνται πλέον στην αγορά και, συνεπώς, παρέλκει η διερεύνηση των παρασχεθεισών ενισχύσεων.

6.3.3. *Συμβιβάσιμο με την κοινή αγορά στη βάση άλλων διατάξεων που εισάγουν εξαιρέσεις*

(48) Το άρθρο 87 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ, και ιδίως το στοιχείο γ) αυτού, δεν τυγχάνει εφαρμογής όσον αφορά τα υπό έρευνα καθεστώτα. Αυτά στόχευαν στην αντιμετώπιση των γενικότερων περιφερειακών οικονομικών προβλημάτων των επιχειρήσεων στο κρατίδιο του Βραδεμβούργου και όχι στην αντιμετώπιση συγκεκριμένων μειονεκτημάτων που οφείλονταν στη διαίρεση της Γερμανίας. Εξάλλου, και η Γερμανία συντάσσεται με την άποψη ότι η συγκεκριμένη διάταξη δεν τυγχάνει εφαρμογής στην προκειμένη περίπτωση. Περαιτέρω, οι υπό διερεύνηση ενισχύσεις δεν στόχευαν ούτε στην προώθηση σημαντικών σχεδίων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος ή την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας κράτους μέλους κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο β) της συνθήκης ΕΚ ούτε στην προώθηση του πολιτισμού και τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο δ) της συνθήκης ΕΚ.

7. **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ**

(49) Τα καθεστώτα εγγυήσεων του 1991 και του 1994 δεν κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή και, συνεπώς, συνιστούν, σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ, παράνομες ενισχύσεις. Οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν εκτός του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001 χορηγήθηκαν παρανόμως.

(50) Η Γερμανία επιβεβαίωσε ότι η παρούσα διαδικασία δεν αφορά επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους ευαίσθητους τομείς.

(51) Οι χορηγηθείσες βάσει των εν λόγω καθεστώτων ενισχύσεις υπέρ αρχικών επενδύσεων είναι συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που οι συνολικά (συνυπολογιζόμενης κάθε άλλης χορηγηθείσας ενίσχυσης) χορηγηθείσες ενισχύσεις δεν υπερβαίνουν τα καθορισμένα περιφερειακά ανώτατα όρια ενισχύσεων.

(52) Οι χορηγηθείσες βάσει των εν λόγω καθεστώτων ενισχύσεις λειτουργίας προς υγιείς επιχειρήσεις είναι συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά.

(53) Η Επιτροπή, κατά τη μακρόχρονη πρακτική της, διατάσσει, στο πλαίσιο του άρθρου 87 της συνθήκης ΕΚ, την επιστροφή των κρατικών ενισχύσεων κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ που κρίνονται παράνομες και μη συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά. Η εν λόγω πρακτική επιβεβαιώνεται από το άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ [20]. Σύμφωνα με το άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999, το οικείο κράτος μέλος λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την ανάκτηση της ενίσχυσης από το δικαιούχο. Για να αποσαφηνιστεί οριστικά ο αριθμός των δικαιούχων που θίγονται από την ανάκτηση, η Επιτροπή φρονεί πως οι γερμανικές αρχές πρέπει να καταρτίσουν κατάλογο με όλες τις χορηγηθείσες ενισχύσεις που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001 ούτε πληρούν τα κριτήρια των καθεστώτων «de minimis» που ίσχυαν κατά το χρόνο της υλοποίησης του εκάστοτε μέτρου,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

1. Με την επιφύλαξη των παραγράφων 2 και 3 κατωτέρω, το καθεστώς εγγυήσεων του κρατιδίου του Βραδεμβούργου της 5ης Σεπτεμβρίου 1991 («Bürgschaftsrichtlinie des Landes Brandenburg für die Wirtschaft und die freien Berufe sowie die Land- und Forstwirtschaft vom 5. September 1991»), που ίσχυσε από τις 5 Σεπτεμβρίου 1991 έως τις 16 Μαΐου 1994 (στο εξής αποκαλούμενο «καθεστώς εγγυήσεων του 1991»), καθώς και το καθεστώς εγγυήσεων του κρατιδίου του Βραδεμβούργου της 17ης Μαΐου 1994 («Bürgschaftsrichtlinie des Landes Brandenburg für die Wirtschaft und die freien Berufe sowie die Land- und Forstwirtschaft vom 17. Mai 1994»), που ίσχυσε από τις 17 Μαΐου 1994 έως τις 20 Μαρτίου 1995 (στο εξής αποκαλούμενο «καθεστώς εγγυήσεων του 1994»), συνιστούν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ.

2. Τα εν λόγω καθεστώτα εγγυήσεων δεν συνιστούν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ, στο μέτρο που οι χορηγηθείσες ενισχύσεις εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001 ή, εφόσον δεν εμπίπτουν σ' αυτό, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των καθεστώτων «de minimis» που ίσχυαν κατά το χρόνο χορήγησης των ενισχύσεων και, επιπλέον, σωρευτικά με τις λοιπές χορηγηθείσες «de minimis» ενισχύσεις, δεν υπερβαίνουν το αντίστοιχο ανώτατο όριο «de minimis» του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001 ή των άλλων σχετικών καθεστώτων «de minimis».

3. Τα εν λόγω καθεστώτα εγγυήσεων δεν συνιστούν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ, στο μέτρο που οι ενισχύσεις χορηγήθηκαν σε επιχειρήσεις που παράγουν προϊόντα ή που προσφέρουν υπηρεσίες που δεν αποτελούν αντικείμενο ενδοκοινοτικού εμπορίου.

4. Στο μέτρο που τα εν λόγω καθεστώτα εγγυήσεων εμπίπτουν στο πλαίσιο του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ, συνιστούν παράνομες ενισχύσεις.

[20] ΕΕ L 83 της 27.3.1999, σ. 1.

Άρθρο 2

Οι ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ που χορηγήθηκαν υπέρ σχεδίων αρχικών επενδύσεων σε επιχειρήσεις είναι συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά, στο μέτρο που η Γερμανία περιόρισε το συνολικό ποσό των χορηγηθεισών ενισχύσεων υπέρ σχεδίων αρχικών επενδύσεων στο 35 % (ακαθάριστα) για τις μεγάλες επιχειρήσεις και το 50 % (ακαθάριστα) για τις ΜΜΕ. Όλες οι χορηγηθείσες ενισχύσεις που υπερβαίνουν το καθορισμένο ανώτατο όριο είναι μη συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά.

Άρθρο 3

Οι χορηγηθείσες προς υγιείς επιχειρήσεις ενισχύσεις λειτουργίας κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ είναι συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά.

Άρθρο 4

Η παρούσα απόφαση δεν αφορά τις περιπτώσεις εφαρμογής των καθεστώτων εγγυήσεων που αποτέλεσαν ήδη αντικείμενο κάποιας άλλης επίσημης διαδικασίας έρευνας ή επίσημης απόφασης της Επιτροπής.

Οι γερμανικές αρχές, στο πλαίσιο της εκτέλεσης της απόφασης, θα καταρτίσουν κατάλογο με τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις.

Άρθρο 5

Η Γερμανία υποχρεούται να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να ανακτήσει τις παρανόμως χορηγηθείσες ενισχύσεις που αναφέρονται στο άρθρο 2.

Η ανάκτηση των ενισχύσεων θα πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τις εθνικές διαδικασίες. Στα ποσά των επιστρεπτέων ενισχύσεων περιλαμβάνονται οι τόκοι που αναλογούν στο χρονικό διάστημα από τη χορήγηση της παράνομης ενίσχυσης στο δικαιούχο έως την πραγματική επιστροφή της. Οι τόκοι υπολογίζονται βάσει του συντελεστή που εφαρμόστηκε για τον υπολογισμό του ισοδύναμου επιδότησης της περιφερειακής ενίσχυσης.

Άρθρο 6

Στο πλαίσιο της εκτέλεσης της παρούσας απόφασης, οι γερμανικές αρχές θα καταρτίσουν κατάλογο με τις επιχειρήσεις που αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001 ή που, συνυπολογιζομένων του στοιχείου ενίσχυσης που εμπεριέχει το γεγονός της εγγύησης των δανείων και των λοιπών «de minimis» ενισχύσεων που χορηγήθηκαν κατά την εν λόγω χρονική περίοδο, υπερβαίνουν το ανώτατο όριο του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001.

Στο πλαίσιο αυτό, οι γερμανικές αρχές θα αναπτύξουν μια μέθοδο υπολογισμού του στοιχείου ενίσχυσης που εμπεριέχει το γεγονός της εγγύησης των δανείων, βάσει της ανακοίνωσης της Επιτροπής για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις με τη μορφή εγγυήσεων.

Άρθρο 7

Οι γερμανικές αρχές υποχρεούνται να ενημερώσουν την Επιτροπή εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης σχετικά με τα μέτρα που θα έχουν λάβει προκειμένου να συμμορφωθούν με αυτή.

Άρθρο 8

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας.

Βρυξέλλες, 23 Απριλίου 2003.

Για την Επιτροπή

Mario MONTI

Μέλος της Επιτροπής